

RENOVERA FÖR RENOVERINGS SKULL

En studie av trender och influenser i medias
porträttering av renovering

Sara Romin

Uppsats för avläggande av filosofie kandidatexamen med huvudområdet kulturvård med
inriktning mot bebyggelseantikvarisk verksamhet

2023, 180 hp

Grundnivå

2023:14

Renovera för renoverings skull
En studie av trender och influenser i medias porträttering av renovering

Sara Romin

Handledare: Henrik Ranby
Examensarbete 15 hp
Bebyggelseantikvariskt program, 180 hp

UNIVERSITY OF GOTHENBURG
Department of Conservation
P.O. Box 130
SE-405 30 Göteborg, Sweden

<http://www.conservation.gu.se>

Fax +46 31 786 4703
Tel +46 31 786 0000

Program in Integrated Conservation of Built Environments
Graduating thesis, BA/Sc, 2023

By: Sara Romin
Mentor: Henrik Ranby

Uppsatsens titel på engelska- Renovation without a cause? A study of trends and influence of renovations in media.

ABSTRACT

New homeowners will often initiate renovation projects during the first few months of owning their property. With each renovation there is a great risk of loss in cultural heritage, as it is common to change the fixed interior design when renovating. New styles and trends are advocated for daily in media and social media. Different variations of redevelopment are also advocated in broker advertisements. The private individuals who are confronted with this information daily are lulled into a narrative which claim that renovation is inevitable upon entry. The purpose of this essay is to see how Swedish media portrays renovation and how it affects the public in renovation projects.

This essay aims to examine and analyze the language in media through discourse analysis with a hermeneutic approach. The material consists of interviews with experts with an ethnological background as well as television programs, articles, and social media. The material is discussed in a comparative study.

Title in original language: Renovera för renoverings skull – En studie av trender och influenser i medias porträttering av renovering.

Language of text: Swedish

Number of pages: 47

Keywords: Architecture, Renovation, Social media, Consumption

ISSN 1101-3303
2023:14

Förord

Tack till Henrik Ranby för din intresserade och positiva inställning, du har varit ett värdefullt bollplank under den här perioden.

Till mina fantastiska kurskamrater, jag är stolt över att vara er kollega! Jag hoppas vi kommer mötas på arbetsplatsen i framtiden.

Tack till min älskade Anders, för ditt tålamod, pepp och din kärlek under dessa tre år. Jag hade inte orkat med utan dig.

Göteborg 25 maj 2023

//Sara Romin

Innehållsförteckning

Kapitel 1. Inledning	11
1.1 Bakgrund	11
1.2 Problemformulering	12
1.3 Syfte och frågeställning.....	12
1.4 Tidigare forskning.....	12
1.5 Metod och material	14
1.6 Avgränsning	15
1.7 Teoretisk referensram.....	16
1.8 En genomgång av centrala begrepp	18
1.9 Disposition	19
Kapitel 2. Konsumtion som norm i det moderna samhället	21
2.1 Konsumtion i historisk kontext	21
2.2 Trender och influenser i konventionell media	21
2.3 Trender och influenser i sociala medier	21
2.4 Konsumtion som föder konsumtion	22
Kapitel 3. Mediekanaler och algoritmer	23
3.1 Hur analyseras materialet?	23
3.2 Kort om algoritmer och riktad reklam	24
Kapitel 4. Intervjuer och studiematerial	26
4.1 Intervjuer	26
4.2 Komparativ studie av material	27
4.3 Kort om Hemnet och mäklarfirmors språkbruk	32
Kapitel 5. Resultat	35
Kapitel 6. Diskussion	37
Sammanfattning	39
Illustrationsförteckning	40
Referenslista	41

Kapitel 1. Inledning

1.1 Bakgrund

Föreliggande uppsats utgör examensarbete om 15 hp på bebyggelseantikvariskt program för avläggande av filosofie kandidatexamen vid Institutionen för kulturvård, Göteborgs universitet. Uppsatsen är skriven under vårterminen 2023.

Som förstagångsköpare av en bostad, det kan vara ett hus eller en lägenhet, slås man av en mängd olika känslor inför sin stundande flytt: lyckorus, oro och arbetslust m.m. När köpet har genomförts vet man redan i de flesta fall vad bostaden behöver i form av underhåll, det kan vara lagning av en trasig diskho, ett ruttet fönster osv. Många känner nog igen sig i tendensen att börja leta efter inredningsinspiration eller hur man på olika sätt kan optimera bostaden, många gånger innan sista flyttlasset har levererats.

När sökandet efter inspiration har inletts, är det svårt att undgå den mängd av riktad reklam som möter en, exempelvis: sänk värmekostnaden genom att byta fönster, ett uterum för att förlänga sommaren etc. Den riktade reklamen dyker framför allt upp på sociala medier, men även i konventionell media framställs renovering av bostäder som ett naturligt steg i att köpa bostad. Det kan tyckas som att regeln är att en renovering ska genomföras oavsett bostadens befintliga skick.

Trots det individualistiska samhället som Sverige har, är majoriteten av befolkningen i städerna medvetna om vilka trender som gäller för stunden och vilka ideal som ska levas upp till. Många följer normen via media och sociala medier.

I en artikel i *SVD Näringsliv* (Bendz, 2023) intervjuas professorn i restaureringskonst Lone-Pia Bach på Kungliga konsthögskolan om fenomenet att renovering av privatbostäder ökade markant under pandemiåren 2020-2022. Bach reflekterar i artikeln om hur bostäder renoveras i större utsträckning och vid ägarbyten. Många av dessa ingrepp kan knytas till människans önskan om att vilja bo bekvämt och vackert, men problemet ligger i renoveringens höga förekomst och omfattning. Bach hävdar i artikeln att ”sex av tio som köper ny bostad byter ut köket inom 45 dagar”. Den höga förekomsten av renovering vid ägarbyten riskerar att orsaka en stor förlust av kulturvärden som annars i andra fall har visat sig bidra till bostadens ökade värde, dvs både kulturvärde och ekonomiskt värde (Femenias mfl., 2020). Även Riksantikvarieämbetet belyser i sin rapport ”*Räkna med kulturarvet*” (2023) att bostadsköpare är villiga att betala mer för en bostad i ett kulturskyddat område i jämförelse med en i ett område som inte omfattas av kulturmiljöskydd.

I det svenska samhället idag är det en del av normen att sätta egen prägel på sin bostad, det vill säga att hemmet ska spegla fastighetsägaren, och vem fastighetsägaren vill porträttera sig själv som. Ett exempel är människor som köper byggnader som de har råd med för att sedan omgestalta byggnaden i en stil som inte ingår i byggnadens historik och årsringar, såsom influencern Johanna Berglund har omgestaltat sin 1940-tals villa, till ett sekelskifteshus hon estetiskt föredrar (Lundberg & Lundholm, 2023).

1.2 Problemformulering

Ingrepp i bostäder förekommer i hög utsträckning vid ägarbyten. Det finns därav en ökad risk för förlust av kulturvärden vid varje renovering/ombyggnation. Detaljer vars värden riskerar att påverkas kan inkludera fönster, dörrar, skåpsutrymmen, kök och ursprunglig planlösning med mera. Sociala medier och konsumtionssamhället förespråkar nya trender och stilinriktningar varje dag. Inte minst har detta gällt kökstrender. Även i mäklarannonser förespråkas olika varianter av ombyggnation.

De privatpersoner som dagligen möts av information om renovering vaggas in i ett narrativ som hävdar att renovering är ofrånkomligt vid tillträde. En kvalitativ undersökning och analys av språkbruket i media om renovering och värdeord kring begreppet behöver lyftas, där en komparativ studie av utvalda begrepp samt mediekkanaler genomförs. Det saknas samlad kunskap om vilka faktorer som bidrar till privatpersoners ombyggnationer och renoveringar.

I denna uppsats undersöks begreppet renovering och andra begrepp kopplade till renovering samt vilka faktorer som står till grund för förekomsten av idealisering av renoveringar kopplat till media och konsumtion i samtiden.

1.3 Syfte och frågeställning

Syftet med uppsatsen är att se om medias användning av begrepp samt porträttering av renovering, influerar konsumtion och renovering av bostäder.

- Influeras människor av medias porträttering av ombyggnationer och renovering?
- Vilka följder och konsekvenser kommer av medias framställning av renovering?

1.4 Tidigare forskning

Den tidigare forskning som ligger till grund för denna uppsats är fördelat över litteratur, forskningsprojekt och tidskriftsartiklar som alla behandlar renovering och gentrifiering av bostäder med kulturhistoriskt värde. I Boken *Villaliv i Ekeback – Om generationsskiftet och gentrifiering* (Gunnemark, 2022), tas den boendes perspektiv och förförståelse upp av ett i dagsläget bemedlat bostadsområdes historia i ledet att utforska den enskildes drömmar och framtidsplaner. Områdets uppkomst har präglats historiskt av arbetarklassens strävan. Boken lyfter fram de boendes positiva inställning till områdets historia. Samtidigt poängterar att de boende har en positiv inställning tack vare den specifika tidsepoken som området kopplas till. Denna välvilliga och selektiva inställning till specifika tidsepoker i bostadsrenoveringar går i linje med rådande trender och influenser. I Gunnemarks bok ligger fokuset på ett område som bebyggdes under tidigt 1900-tal, vilket är en åtråvärd epok i det stilideal som råder i vår samtid. De moderiktiga och trendiga epoker som porträtteras i media är i således ingen större risk att försvinna i renoveringar, utan snarare kan komma att förtydligas till förmån för de stilepoker som är mindre accepterade, såsom senare halvan av 1900-talet.

I *Boendes syn på kulturvärden* har Femenias, P. m.fl. (2020) med hjälp av enkäter och intervjuer kommit fram till att boende i flerbostadshus med utpekat kulturvärde värdesätter bostadens historia och de kvarvarande detaljerna samt är kunniga om byggnadens historia. Med det sagt är det viktigt att se till det faktum att studien är gjord på en mindre skala och inte motsvarar för den breda allmänheten i landet. En bredare undersökning som genomförts i Kanada visar däremot på samma tendenser, i *Heritage Designation and Property Values: is*

there an effect visar Shipley (2000) att områden med ett utpekat historiskt värde direkt påverkar marknadsvärdet på ett positivt vis.

På senare år har det bedrivits forskning om marknadsföring för bostäder online, såsom Hemnet. Hur dessa hemsidor porträtter bostäderna är nog uttänkt tillsammans med mäklare med målet att sälja en idealiserad bild och i sin tur få köparen att skapa sin drömbostad (Enevold, 2022). Hur dessa hemsidor marknadsför sig sker i sin tur genom bland annat sociala medier, på så sätt når de ut till rätt målgrupp direkt (Ahlström & Lindgren, 2021). Språket i bostadsannonserna spelar också roll i hur bostaden framställs och ger den potentiella köparen en föräning om bostadens befintliga skick (Holmberg, 1997), vilket i sin tur kan påverka köparen att genomföra förändringar baserat på vad hen läst och sett i sociala medier.

Diskussionen i sociala medier samt i konventionell media kring renovering av miljöer med kulturvärden är idag i viss mån infekterad, där två läger har bildats. *Tidskriften Byggnadskultur* (Lernfelt, 2023) har publicerat en artikel som kritiserar nutida influerare och jämför dem med historiskt inflytelserika personer. Artikeln har mött stor kritik då den lyfter enskilda personer och deras tillvägagångssätt i renovering av kulturhistoriskt värdefulla bostäder. Debatten kring hur inflytelserika offentliga personer väljer att gestalta sina hem och deras tillvägagångssätt har diskuterats tidigare i byggnadsvårdskretsar, och inte minst i sociala medier där affekterade konton belyser problemet kring resursslöseri i renovering och rivning av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och detaljer, till exempel *Renoveringsraseriet* (Bergström, 2023).

I Holmbergs text *Uppfinningsrika möten med det förflutna: Om historiens värde speglat i bostadsrättsannonserna* (1997) behandlas den språkliga diskursen i bostadsrättsannonser under mitten av 1990-talet. En analys av språket i annonstexter genomfördes gällande bostadsrättslägenheter i äldre bebyggelse. Holmbergs studie resulterar i en ökad förståelse för den omvandling som bostadsrätter genomgår när intresset för det gamla och historiska drivs på av samhällets övre skikt, och hur det i sin tur driver på gentrifieringsprocessen. Artikeln är relevant för min i egen forskning då det visar på hur diskursen har tätt sig under en längre tid. Tillsammans med Werners studie (2000) ger den indikatorer om privatpersoners uppfattning och värdesättning av äldre bebyggelse har utvecklats eller stagnerat de senaste 20 åren.

Trots tydliga studier som visar på att historiska lager och arkitektoniska kvaliteter i bostäder är attraktivt på bostadsmarknaden idag, renoveras och rivs historiska byggnader i rask takt, ofta på grund av standardhöjningar och ökande befolkningens mängd i storstäderna. Standardhöjningar i bostäder är ett fokusområde för Anna-Clara Uddhammar som skrev i sin kandidatuppsats *Bostadsrätternas fasta inredning* (2015), om förändringar i Stockholmslägenheter från sekelskiftet. Uddhammar undersöker och kartlägger bevarad fast inredning i utvalda lägenheter och anger vilka förändringar som förekommer mest vid standardhöjning. Uddhammar kartlägger också vilka arkitektoniska detaljer som anses bevarandevärda och exklusiva. Den typen av förändringar som genomförs är exempelvis köksrenoveringar där bl.a. ny planlösning är en vanlig form av modernisering. Att den fasta inredningen moderniseras stegvis under 100 år, är inget konstigt, men är alla moderniseringar nödvändiga?

Förhållningssättet till äldre bebyggelse har förändrats med medias engagemang, en studie som genomförts på liknande sätt som i denna uppsats är kandidatuppsatsen *Det "gamla huset"* av Astrid Bäckman (2012). Bäckman analyserar språkbruket i tidskrifterna *sköna hem* och *Gård och torp*. Reportagen fokuserar på äldre bebyggelse och Bäckman kartlägger hur begrepp och termer brukas i syfte att belysa den skeva bilden som framställs av det "gamla" huset. I en tidigare kurs i Bebyggelseantikvariskt program läste jag Bäckmans uppsats, och inspirerades av problemformuleringen. Jag ville undersöka hur medias språkbruk i bred bemärkelse påverkade renoveringar.

1.5 Metod och material

Arbetsmetoden i uppsatsen är att i en diskursanalys deduktivt undersöka olika medier som porträtterar renovering som företeelse, och hur företeelsen kan driva på trender och stilinflenser.

Komparativ forskning som metod innebär att jämföra flera utvalda objekt eller subjekt. Tim May (2013, s. 288) förklarar att metoden har diskuterats i samhällsvetenskapliga kretsar som ett verktyg i att förstå och förklara samhälleliga fenomen. I uppsatsen jämförs mediernas likheter och olikheter i syfte att uppnå större förståelse för varför trender inom renovering uppstår.

Diskursanalys som metod menar Patel & Davidson (2017, s. 42) är att studera kommunikation och se hur det yttrar sig i samhälleliga handlingsmönster. Patel & Davidson (s. 26) skriver att arbeta deduktivt innebär att genom att använda sig av befintliga teorier och allmänna principer, kan slutsatser formas.

Genom ett hermeneutiskt angreppssätt genomförs diskursanalysen med en konkretisering av begrepp kopplade till renovering i vår samtid, och hur dessa begrepp förekommer i vanliga tv-program, tidskrifter och sociala medier. En analys av medias språkbruk i samband med renovering visar på sociala mönster som reflekterar den materialkonsumtion som råder i det svenska samhället. De utvalda medierna jämförs mot varandra i en komparativ studie.

1.5.1 komparativ diskursanalys av mediamaterial

En tidskrift, två tv-program och två sociala mediekonton har valts ut för denna analys, där specifika begrepp och generellt språkbruk studeras. Dessa mediekonkanaler har valts ut på grund av deras popularitet. Tidskriften utgör en del av Bonniers tidningsimperium, där *Leva & Bo* når ca 130 000 läsare i veckan (Lifestylegruppen Bonnier mag, u.å). Båda tv-programmen står för en genre som outtröttligt genererar stora tittarsiffror. Under sommaren 2023 skriver Nathalie Nylander (2023, 27 juni) om att *Husdrömmar* trots sin popularitet fått kritik för programmets porträttering av variationslösa och dyra husprojekt, SVT svarade genom att omarbeta programmet till ett i dokumentärstil med fler husprojekt i olika prisklasser. Under 2020 rasade tittarna mot SVT på grund av att de gått ut med att pausa tv-programmet *Det sitter i väggarna* efter den sjätte säsongen. Efter tittarstormen deklarerade SVT att programmet skulle återvända med en sjunde säsong (Larsson, 2020). De två konton som existerar på sociala medier, är två sidor av en debatt som pågår kring renovering och rivning av byggnader. Dessa är inte motsatser till varandra utan snarare två perspektiv som går in i

varandra och som delar snarlika mål. Kontona har valts ut för att de är båda väldigt aktiva samhällsdebattörer men som inte deltar i gemensamma projekt.

Analysen av mediematerialet sker genom en komparativ studie genom begreppsanalys, där ett antal begrepp väljs ut baserat på hur frekvent dessa begrepp uppstår i de enskilda avsnitten/artiklarna/ inläggen. Hur dessa begrepp väljs ut är genom hur frekvent de individer brukar begreppen i de utvalda medierna, samt i vilket sammanhang begreppen brukas.

Datainsamlingen delas upp i två delar, där intervjuerna är en del av datainsamlingen och genomförs med forskare med akademisk etnologisk bakgrund, den andra delen består av en språklig diskursanalys av de valda studieobjekten som innefattar olika former av media. Materialet presenteras i sin helhet under kapitel 3. Litteraturen i denna uppsats består av blandade titlar som behandlar konsumtion, forskning av sociala medier, internationell ekonomi och modernitet.

De titlar som använts i forskningen har haft vetenskaplig grund med undantag för enstaka exempel, dessa tas upp i 1.5.2.

1.5.2 Källkritik

Eftersom materialet i denna undersökning är till stor del producerat av media och har ett tydligt syfte att sälja till privatpersoner, krävs ett kritiskt förhållningssätt till det insamlade materialet och ett objektivt förhållningssätt i analysen under uppsatsens senare del. För att styrka min egen analys har jag inkluderat blandade titlar inom konsumtion och ekonomi, såsom Andreas Håkanssons (2017), *Konsumtion – Ekonomi, samhälle och etik*. Boken tar upp konsumtion i bred bemärkelse, eftersom det berör alla delar av vårt samhälle.

Jag har använt mig av en bok som är av populärvetenskaplig karaktär, *Bli bostadsmiljonär-råd och tips för din bostadskarriär* av Gösta Carlberg och Joanna Törngren Redebrandt (2022). Denna bok har ett annat syfte än övriga titlar i uppsatsen, nämligen att läsaren ska erhålla verktyg för att påbörja sin egen bostadskarriär. Boken anger ingen referenslista och kan således inte styrkas i sina påståenden, men boken ger en inblick kring fastighetsförädling och bostadskarriär som fenomen.

1.6 Avgränsning

Uppsatsen är resultatet av en undersökning av begreppet renovering och dess uppkomst i privatbostäder samt en problematisering av begreppet och dess motsägelsefullhet till hållbarhet och klimatmålen som Sverige ingått i sedan 1999 (UNDP, u.å.). Uppsatsen behandlar begreppets användning och förekomst i media och hur detta påverkar samhällets äldre byggnadsbestånd idag. I denna uppsats kommer endast privatägda bostäder som visas upp i de artiklar och program diskuteras. Offentlig bebyggelse kommer inte behandlas i texten.

Uppsatsens breda ämne ger upphov till att fler begrepp och renoveringstrender uppenbarar sig, en del av dessa är medvetet bortvalda av avgränsningsskäl. Begreppen som är bortvalda; *House flipping* och *DIY (do it yourself)*.

1.6.1 Bygglov och arkivmaterial

Renoveringar av bostäder som resulterar i förändringar som inte genererar bygglov eller arkivmaterial lämnar sällan spår efter sig. Den här uppsatsen kommer således inte undersöka bygglovshandlingar eller arkivmaterial. Bygglov är inte ett krav för interiöra ombyggnationer, exempelvis förändring av rumsindelning eller nytt golv, men det finns ett krav på anmälan till byggnadsnämnden ifall en större förändring av bostadens planlösning sker (Boverket, 2020).

Förändringar som genererar bygglov från kommun varierar beroende på var bostaden är belägen, om fastigheten befinner sig i ett detaljplanelagt område krävs bygglov för fasadförändringar. Dessa förändringar inkluderar mer omfattande arbeten såsom fönsterbyten, fasadförändringar till exempel byte av färgsystem och takförändringar till exempel byte av takmaterial. Ifall bostaden befinner sig utanför detaljplanelagt område krävs inte bygglov eller anmälan för byte av färgsystem, takmaterial eller nybyggnation av friggebod (Boverket, 2020).

Förvanskingsförbudet gäller vid alla ändringar, såväl exteriört som interiört, och oberoende av om en åtgärd är bygglovs- eller anmälningspliktig eller inte (Boverket, 2021).

Enligt Plan och Bygglagen (SFS 2010:900) 8 kap. 17§ innebär varsamhetskravet att alla ändringar av en byggnad ska utföras så att dess värden och kvaliteter tillvaratas (Boverket, 2021). Byggnadens karaktärsdrag och värden, det vill säga egenskaper såsom material, byggnadsutformning och färgsättning ska varsamt tas till vara. Inredningsdetaljer som kakelugnar och skåpsnickerier ska också behandlas varsamt och tas till vara vid ändringar.

1.7 Teoretisk referensram

Uppsatsens teoretiska referensram inkluderar Marshall Bermans definition av modernitet, hermeneutik och hållbarhet.

1.7.1 Hermeneutik

Thurén (2019, s. 95) beskriver hermeneutik som tolkningsläran och är väsentlig för att förstå en företeelse. Den utgår ifrån empati och den mänskliga kontakten. Patel & Davidson (2017, s. 33) skriver att hermeneutiska forskare närmar sig sitt problem med en förförståelse och ser förförståelsen som en tillgång eftersom helheten är ändamålet för forskningen och inte bit för bit såsom positivism. Min roll som forskare i en intervju skulle innebära att jag formar frågeställningarna och min förförståelse färgar samtalet med informanten, men för att undvika en alltför färgad intervju menar Patel & Davidson att forskaren ska ha valt att ta en passiv eller aktiv roll, men att de två alternativen beror på vilket syfte som arbetet har. I denna undersökning är syftet att komma åt en djupare förståelse av trenders påverkan under en renoveringsprocess, därför skulle jag tillämpa ett passivt förhållningssätt och låta informanten i fråga prata fritt (Patel & Davidson, 2017, s. 109).

1.7.2 Modernitet Vad är det?

Vi i Sverige lever i en modernitetsnorm, där strävan för modernitet präglar alla aspekter av livet i vår samtid. Att vara modern innebär att vara inriktad på nuet, tillsammans med andra i samhället delar vi en uppfattning av vad historia och framtid är. Berman (1982) kallar det för en slags kollektiv erfarenhetsmassa (s. 22). Modernitet innebär enligt Berman förväntningen om att den moderna människan alltid ska förnya sig själv, och att det finns en förväntan om

att livet kan och ska alltid utvecklas till det bättre (s. 21). Berman delar in modernitetens historia i tre faser, som är eurocentrisk i sin början, där den första äger rum från 1500-1700-talet. Nya tankar och ideologier sakta växer fram hos den samtida människan i första fasen. Den andra fasen kommer under slutet på 1700-talet under revolutionstiden, och den tredje fasen som kom under 1900-talet inkluderas större delen av världen i moderniseringsprocessen. Berman menar att med modernitet har människans traditioner, tankar och syn på egen historia förändrats radikalt, synen på historia är negativ och den moderna människan ter sig alltid mer intelligent mot den historiska.

Det svenska samhället idag är starkt präglad av moderniseringen som implementerades under efterkrigstiden, genom de rivningar som förändrade stadsbilden i de flesta svenska städer. Modernitet som process är därmed ett vedertaget inslag i det svenska samhället, denna identitet som byggts upp av modernitet står till grund för de flesta beslut som tas i offentlig planering av stadsbilden (Ek-Nilsson, 2016).

1.7.3 Hållbarhet och Agenda 2030

Agenda 2030 är en handlingsplan med målet om omställning till ett hållbart samhälle, för människor, planeten och välståndet. I de delmål som inkluderas i handlingsplanen finns tre dimensioner som inkluderar ekonomiska, sociala och miljömässiga aspekter av hållbar utveckling (figur 1). Handlingsplanen antogs av FN:s generalförsamling 2015, planen har 17 globala mål som samtliga av FN:s medlemsländer ska arbeta med i syftet att skapa en hållbar värld (Prop. 2019/20:188).

Figur 1. Illustration av de Globala Målen.

I enlighet med de globala hållbarhetsmålen, har Sverige nationella miljö kvalitetsmål. De består av ett generationsmål, 16 miljö kvalitetsmål och flera etappmål inom avfall, biologisk mångfald, farliga ämnen, hållbar stadsutveckling, luftföroreningar och klimat (Naturvårdsverket, 2020). Generationsmålet är det övergripande målet som vägleder miljöarbetet i alla nivåer i samhället (figur 3). Målet är att vi ska efterlämna ett samhälle till våra barn utan miljöproblem (Jiborn & Kander, 2013).

Det har hävdats att Sveriges klimatutsläpp stadigt minskat sedan 1970-talet, men i själva verket har de svenska utsläppen flyttat utanför landets gränser. Vi i Sverige lever och konsumerar som om vi har flera planeter att tillgå efter att vi utarmat vår nuvarande (Jiborn & Kander). Konsumtion av material är ofrånkomligt vid renovering och nybyggnation. Boverket (2022) skriver i rapporten *God bebyggd miljö – fördjupad utvärdering av miljö kvalitetsmålet*, att för att målet ska nås krävs bland annat förbättrad förvaltning av det befintliga byggnadsbeståndet (figur 2). Bygg- och fastighetssektorn står för 22% av allt genererat farligt avfall i Sverige, i det inkluderas avfall som uppstår av produktion och konsumtion (s. 30). Boverket anger att högre kvalitet på byggnader och hållbar förvaltning ska förlänga byggnaders livslängd och minska energi och resursslöseri. Rapporten fortsätter med att poängtera att en mer effektiv resursanvändning och cirkulär ekonomi är en förutsättning för att minska avfallet och i sin tur klimatpåverkan från bygg- och fastighetssektorn.

Figur 2. God bebyggd miljö, ett av de 16 nationella miljö kvalitetsmålen.

Figur 3. Generationsmålet och etappmålen, från de nationella miljö kvalitetsmålen.

1.8 En genomgång av centrala begrepp

Begrepp som behandlas i uppsatsen är ord och företeelser som brukas av media i sociala medier, tidskrifter och konventionella medier i samband med renovering av byggnader. Dessa begrepp används flitigt och förekommer i olika sammanhang, uppsatsen kommer således att reda ut begreppens betydelse och hur de används i uppsatsens utvalda mediekanaler.

Begreppet *renovering* innebär enligt Robertsson (2002) att förnya delar eller hela byggnaden till ett nytt tillstånd, oftast genom att byta ut ytskikt, inredning etc.

Robertsson (2002) beskriver *restaurering* som utförandet av att återupprätta eller återställa en byggnad till ett ursprungligt tillstånd.

Enligt Robertsson (2002) är begreppet *byggnadsvård* ett samlingsbegrepp för ”skötsel, underhåll och ändringar av byggnader och bebyggelsemiljöer, med betraktande av och med utgångspunkt från dess kulturvärden.”

Konsumtion är en bred term som behandlas i olika diskurser i olika discipliner, i den här uppsatsen behandlas termen i samband med hållbarhet. Konsumtion anges vara den drivande faktorn i den ekonomiska utvecklingen i Sverige, och anses vara den övervägande orsaken till stora utsläpp (Håkansson, 2017).

Överkonsumtion innebär enligt en rapport från Naturvårdsverket (Larsson, 2015) en ohållbar och överdriven konsumtion av varor och resurser som leder till skador på miljö och ekosystem.

Gentrifiering, begreppets myntades av Ruth Glass 1964, gentrifieringsprocessen innefattar fyra faser. Den första fasen sker oftast med flytt av ett fåtal, socialt utsatta och alternativa grupper till billigare områden med låg status, vilket bringar fram fas två, när dessa grupper sätter sin prägel på området lockar de i sin tur fler likasinnade. Under den tredje fasen får området uppmärksamhet från fastighetsbolag och allmänhet, de billiga priserna lockar fler inflyttande och moderniseringen påbörjas. Moderniseringen innebär ökade priser och bortträngning sker av de mindre bemedlade boende. Den fjärde fasen innefattar en inflyttning av butiker, restauranger och inflyttning av välbärgade boende (Ranby, 2015).

”*Homestyling*” eller ”*homestaging*” innebär att försäljaren ställer i ordning sin bostad inför en fotografering och visning av en bostad i en kommande försäljning. Syftet är att framställa bostaden som välordnad och attraktiv för en potentiell köpare (Skatteverket, 2005).

Det råder tvetydighet om vad definitionen för begreppet ”*bostadskarriär*” är, Svenska Akademiens ordbok (u.å.) anger betydelsen som upprepade byten till finare och oftast dyrare bostad, men när mäklare och media använder begreppet är det oftast i samband med att genom köp av fastigheter, förvärvas kapital som gradvis ökar vid varje försäljning av en fastighet (Melin & Rosvall, 2020). Många gånger sker en uppgradering eller ombyggnation av fastigheten i syfte att öka fastighetens ekonomiska värde.

Ett begrepp som kapslar in det moderna konsumtionsbeteendet är ”*villhöver*”, det beskriver handlingen av att vi köper, inte av nöd, utan av begär. Begreppet har en viss antydning till skam, och används ofta i affekt när brukaren ska rättfärdiga sitt konsumtionsbeteende. Begreppet är inte inkluderat i SAOL (Svenska akademins ordlista), men det är tillräckligt etablerat som folklig slang för att en enkel sökning ska ge flertalet träffar på internet. Ett stort möbelvaruhus säljer en tavla med uttrycket, se figur 4.

1.9 Disposition

Uppsatsen disponeras över sex kapitel med flera underrubriker, där första kapitlet redogör för insamlandet och tillvägagångssätt som används i uppsatsen. Andra kapitlet diskuterar konsumtion ur en historisk kontext, i syfte att belysa de historiska förutsättningar som lett till den svenska samhällets konsumtionsbeteende i vår samtid. I kapitel tre presenteras fyra studieobjekt i form av olika mediekkanaler. Syftet är här att diskutera vilka faktorer som frambringar olika tendenser hos renoverare. I kapitel fyra beskrivs analysen av studien och

intervjuer med yrkesverksamma inkorporeras i analysen. Resultatet diskuteras i kapitel fem, som följs av en diskussion som väver in resultatet samt tidigare forskning. Uppsatsen avslutas med en sammanfattning.

Kapitel 2. Konsumtion som norm i det moderna samhället

2.1 Konsumtion i historisk kontext

Under industrialiseringen i Europa ökade städernas befolkningensmängd. Människor lämnade landsbygden för arbete i städerna och fabriker blev arbetsgivare åt massan. Människorna som sökte ett annat liv förlorade sin anknytning till platsen de vuxit upp på och formade nya behov utifrån det nya liv de skapat åt sig (Graffman & Östberg, 2020).

De som klivit upp i klassamhället fick möjlighet att finna sig själva och konsumtion blev en möjlighet att särskilja sig från andra klasser i samhället. Reklamen fick under denna tid en essentiell roll i det nya konsumtionssamhället, den gav stadsbon något att sträva efter, en produkt som gav möjlighet till självförverkligande (2020, s. 44).

2.2 Trender och influenser i konventionell media

Uppsatsens studieobjekt inkluderar konventionell media, såsom TV-program och tidskrifter. I denna studie har Svt *Husdrömmar* (2014) och *Det sitter i väggarna* (2015) inkluderats. Dessa program skildrar renovering och restaurering på var sitt sätt, båda programmen framställer husägande ur ett romantiskt perspektiv med ett narrativ om förnyelse av den privata sfären genom konsumtion. Under det tidiga 2000-talet kom flera svenska tv-program med renovering som huvudfokus att fylla tablån, *Äntligen hemma* 1997 – 2016 (IMDB, u.å.), *Roomservice* 2001 (IMDB, u.å.), *Sofias änglar* 2011-2020 (IMDB, u.å.) etc.

TV-program som visar ombyggnationer av bostadshus har alltså funnits länge i Sverige, men konceptet är givetvis inte bara ett svenskt fenomen. Ett av de tidigare utländska programmen som visades var det amerikanska programmet *Extreme make over – Home edition* (IMDB, u.å.) som hade amerikansk premiär 2003. Programmets koncept var att omvandla en familjs blygsamma bostad till ett överdådigt bohag med plats för diverse aktiviteter och personligt utformade utrymmen för varje familjemedlem, på kortast möjliga tid. Denna typ av program som skildrar renovering och ombyggnationer är omåttligt populära i svensk media, och varianter av programmen har producerats i olika tappningar genom åren, exempelvis *Husdrömmar* och *Det sitter i väggarna*.

2.3 Trender och influenser i sociala medier

Med trender och stilinfluenser i konventionell media, kommer även trender förmedlas genom sociala medier. Instagram och nyare applikationer såsom TikTok snabbar på denna utveckling.

I en rapport från Internetstiftelsen (2022) anges det att 4 av 10 användare följer varumärken eller företag på sociala medier, de vanligaste sociala medier är Instagram och Facebook. På dessa plattformar är det också vanligare att användare själva lägger upp inlägg i jämförelse på andra plattformar såsom Youtube. Rapporten listar också vilka åldersgrupper som förekommer mest på Instagram och Facebook, Instagrams åldersgrupp är övervägande 70-80-90-talister medan Facebook har användare i de äldsta åldersgrupperna.

När man tittar på vilka drivkrafter det finns bakom de mest populära konton på Instagram, är det svårt att undvika marknadsföring. Instagram är en plattform för delning av bilder och

videor, och är i sin essens ett verktyg för marknadsföring av olika produkter. Instagram liksom många andra sociala nätverk har blivit en språngbräda för företag och konsumtion.

2.4 Konsumtion som föder konsumtion

I det svenska samhället konsumeras mat, kläder, media, litteratur, teknik osv. Vi lever på att konsumera mera i det kapitalistiska samhället, vår ekonomi hänger på att vi fortsätter att köpa allt vi behöver och även det vi inte behöver (Håkansson, 2017). Det ligger i människans natur att söka det som vår granne äger. Håkansson (s. 186) belyser konsumtion som kommunikation, det en person köper förmedlar ett budskap till andra i personens närhet. Ett budskap som kommer tolkas utifrån deras förförståelse och förutsättningar. Detta kan ske medvetet eller omedvetet, men att det sker är ofrånkomligt. Alltså kan en människas köpbeteende göra att en annan människas syn av den personen förändras, antingen till det bättre eller det sämre beroende på förförståelsen som den andra personen har.

Figur 4. Skärmdump på en poster med begreppet Villhöver, som illustrerar konsumtionsbeteendet i det svenska samhället.

Kapitel 3. Presentation av valda mediekkanaler

3.1 Hur analyseras materialet?

Materialet som består av olika mediekkanaler analyseras i en komparativ diskursanalys, medan intervjuerna tjänar som bakgrundsinformation samt som en slags samtidskommentar till medias porträttering av renovering. Diskursanalys syftar till att visa olika sidor av en debatt i ett samhälle, dessa sidor kan visa sig på olika sätt beroende på om analytikern har ett positivt eller negativt perspektiv. I diskursanalys är språket centralt för att förstå varför kulturella företeelser uppstår, vad som formar beslut och beteenden hos människor (Svensson, 2019).

Språket i mediekkanalerna diskuteras komparativt genom utvalda begrepp, dessa begrepp förekommer i sammanhang som relaterar till renovering och dess konsumtion. Materialet synas upprepade gånger och begreppen markeras i dess sammanhang och förekomst.

3.1.1 Svt Husdrömmar

Ett Tv-program som sänds på SVT, det har producerats av SVT sedan 2014 och varje säsong består av 8-10 avsnitt.

Nedan följer en kort beskrivning av programmet och dess upplägg.

Programmet följer privatpersoner som har nyligen köpt en fastighet och har en föreställning om en dröm/plan för hur fastigheten ska renovering eller byggas. Programmet leds av två programledare, varav den ena bidrar med expertis som arkitekt och den andra bidrar med ett entusiastiskt lekmanaperspektiv. De två programledarna möter privatpersonen oftast i början av sin renovering/byggresa som oftast sker på en obebyggd tomt eller i ett hus som till synes är i sämre skick. Privatpersonen visar sin fastighet och beskriver dess utgångsläge och framtidsplan. Varje avsnitt avslutas med slutpresentation av fastigheten och byggresans resultat.

3.1.2 Svt Det sitter i väggarna

Ett Tv-program som sänds på SVT, programmet är i dokumentär stil och har producerats av SVT sedan 2015. Varje säsong består av 6-8 avsnitt.

Nedan följer en kort beskrivning av programmet och dess upplägg.

Programmet följer privatpersoner som innehar äldre fastigheter med en längre historia, det rör sig oftast om byggnader som är äldre än 100 år. De nuvarande ägarna eftersöker mer information om tidigare ägare och historier kopplade till fastigheten. Programledarna består av en historiker och en byggnadsantikvarie, vars roller är fördelade över två inriktningar, en forskande roll och en praktisk roll. Antikvarien bistår ägarna med en mindre renovering. Denna renovering är byggnadsvårdsinriktad och sker oftast i ett restaurerande syfte. Historikerns roll innebär att söka efter fastighetens historia i lokala arkiv och ta reda på personliga öden kopplade till fastigheten.

3.1.3 Digital tidsskrift *Leva & Bo*

Leva & Bo är en av de mest sålda veckomagasin i Sverige, som en del av *Expressen* och *Lifestylegruppen Bonnier News* är det ett livsstilsmagasin som skriver om inredning, mat och trädgård. *Leva & Bo* visar olika reportage om hem och bostäder som de kallar ”Sveriges vackraste hem” (Bonnier News, u.å.). Artiklar från veckomagasinets delas på sociala medier men också på *Expressens* hemsida.

3.1.4 Sociala medier

I studien tas två Instagramkonton som är delaktiga i diskussionen kring renovering i sociala medier, dessa konton är också aktiva på Facebook. De Instagramkonton som behandlas är *Renoveringsraseriet* och *Arkitekturupproret*.

Renoveringsraseriet är en ideell förening som arbetar informativt genom olika medier såsom sociala och konventionella i syfte att påverka fastighetsägare, politiker och allmänheten (Renoveringsraseriet, 2023.). Namnet på föreningen är ett ordspel på begreppet *rivningsraseriet*, vilket är en vedertagen term som sammanfattar den höga förekomsten av rivningar av äldre byggnadsbestånd under mitten av 1900-talet. Rivningsvågen var ett resultat av beslut som fattades i syfte att modernisera och sanera de svenska stadskärnorna under efterkrigstiden (Legnér, 2022).

Arkitekturupproret beskriver sig själva som en ”obunden ideell folkrörelse”, som uppstod som en grupp på Facebook 2014, 2016 bildades föreningen med samma namn. Föreningen skapar debatt om modern arkitektur och om byggda miljöer i Sverige, syftet är att påverka politiker och öka medborgarinflytandet i stadsplaneringsprocessen (Arkitekturupproret, 2023.).

3.2 kort om algoritmer och riktad reklam

Uppsatsen behandlar och problematiserar reklam och annonser i sociala medier, därtill måste algoritmer som företeelse inkluderas i diskussion och analys.

Algoritmer ingår i programvaror som reglerar vad som visas i en persons enskilda internetupplevelse, algoritmerna hanterar och tar in stor mängd information om personen i fråga och instruerar vad och när en viss typ av information ska visas för personen i hans vistelse på internetsajter (Internetstiftelsen, 2021).

Med den stora tillgänglighet det svenska samhället har till Internet, sker en upptrappning i beslut fattade av algoritmer (Haider & Sundin, 2016). Det ter sig naturligt att i första hand söka information på olika sökmotorer i stället för att exempelvis gå till ett fysiskt bibliotek. Haider & Sundin reder ut vad som sker i de tre största företagen som använder sig av algoritmer, Google, Facebook och Netflix. I denna uppsats är det mest relevant med Google och Facebook av dessa tre exempel, följaktligen redovisas inte Netflix algoritmen. Enligt Haider & Sundin använder sig Google search av en så kallad PageRank-algoritm, som innebär att hemsidor som ser fler besök viktas högre än hemsidor som ser färre besök. Alltså sker en indelning av hemsidorna i ett hierarkiskt system baserat på antal besök.

I Facebook har det tidigare använts olika typer av algoritmer som haft tre faktorer, Närhet, vikt och aktualitet. Idag används ”newsfeed algorithm”, som enligt Haider & Sundin utöver de tre vanliga faktorerna, använder sig av tusentals andra faktorer som möjliggör en avsevärd

högre grad av individanpassning. Denna individanpassning innebär att den enskilda användarens individuella läsning och användning av Facebook är specialanpassad för just den användaren. Den reklam som visas för användare är således utvalt just för den användaren, baserat på data från tidigare val och beteenden på mediet.

Instagram och Facebook ägs av samma företag Meta, som kallar sig för A Social Technology Company, där ett flertal plattformar ingår (Meta, 2023). Instagram använder sig av flera olika algoritmer beroende på vilken funktion som används, inlägg, händelser eller reels. De faktorer som styr algoritmen fokuserar på att visa vad användare antas föredrar och vill se, baserat på vad de tidigare har sökt på (Hill, 2023).

Kapitel 4. Intervjuer och studiematerial

4.1 Intervjuer

Intervjuer hålls med två yrkesverksamma experter inom uppsatsens ämne. Intervjuerna var semistrukturerade med frågor som öppnade upp för en längre diskussion, med målet att uppnå ett avslappnat samtal. Informanternas yrkesområden är snarlika i ämne men har olika inriktningar.

4.1.1 Kerstin Gunnemark

Den 19 april 2023 genomfördes en intervju med Kerstin Gunnemark i Humanistiska fakultetens lokaler på Göteborgs universitet. Samtalet tog ca 1 timme inklusive introduktion till uppsatsens ämne. Intervjun i sig varade i 45 minuter, och hade ett avslappnat tempo. Vi diskuterade gentrifiering, byggnadsvård som trend och hur det kopplar till gentrifieringsprocessen samt om hållbarhet renovering av bostadsområden.

Efter det initiala mötet med Gunnemark gick vi tillsammans till ett bokat mötesrum på Humanistiska fakulteten. Jag tilläts att spela in samtalet. Samtalet kom snabbt in på sociala medier och specifikt Instagramkontot ”Renoveringsraseriet” som drivs av en ideell förening med samma namn, Gunnemark medgav att hon inte är aktiv på sociala medier och kände inte till Instagramkontot. En kort förklaring av syftet med föreningen ledde Gunnemark samtalet in på Arkitekturupproret.

Gunnemark har nyligen publicerat en bok som heter *Villaliv i Ekeback*, som ofta blev huvudämnet i samtalet. Ekeback är ett villaområde i Göteborg, som under uppkomsten befolkades av arbetarfamiljer. Under 1960- och 70-talet skedde ett generationsskifte och unga familjer, som Gunnemark beskriver som konstnärer, flyttade in. Dessas intresse i de stora trävillorna låg i att husen kunde användas som ateljéer såväl som bostad. Detta praktiska synsätt innebar att husen renoverades sparsamt, endast av nödvändighet med syftet att hålla huset stående och begränsa förfallet.

En reflektion som Gunnemark gör är att de som flyttat in i Ekeback de senaste tio åren, är ofta människor som vuxit upp i massproducerade hem. Flerfamiljshus såsom miljonprogramsbostäder, dessa personer har sökt sig till områden som Ekeback för att de aktivt väljer bort massproducerade bostäder. I Ekeback fick de möjlighet att sätta sin egen prägel och ge uttryck för sin individualitet, en viktig aspekt i många människors husdrömmar idag. Samtalet går vidare i diskussionen om denna individualitet som präglar många bostadsområden idag.

4.1.2 Jessica Enevold

Den 24 april 2023 genomfördes en intervju med Jessica Enevold via Zoom. Samtalet tog ungefär en timme inklusive introduktion till uppsatsens ämne. Intervjun i sig varade i ca 42 minuter. Under intervjun diskuterades sociala mediers påverkan på renovering och bostadsmarknadens ytlighet. Uppsatsens ämne ligger nära Enevolds forskning, eftersom hon under författandet av denna uppsats skriver en bok om fenomenet, samtalet flöt därmed utan svårighet. Diskussionen pendlade mellan olika begrepp som behandlas i denna uppsats, och sociala mediers påverkan på privatpersoner och ombyggnationer. Enevold beskrev sociala mediers tendens att marknadsföra själva handlingen att renovera som en hjältemodig handling

och effekten av detta genererar en ström av nya renoveringsprojekt som privatpersoner kan följa på sociala medier och i konventionell media.

4.2 Komparativ studie av material

De valda studieobjekten inkluderar ett fåtal avsnitt ur programmen *Husdrömmar* säsong 10, *Det sitter i väggarna* säsong 8, tidskriften *Leva & Bo* och två Instagramkonton.

Studien består av en jämförelse av samtliga studieobjekt, en diskursanalys görs över begrepp och värdeord som används i de olika programmen och tidskriftsartiklarna.

I den analyserande diskursen har följande begrepp uppmärksammats.

- Modernt
- Gamla stilen
- Energieffektivisering
- Dröm/magisk/pärla
- Fint/Fult
- Renovera
- Restaurera
- Varsam

4.2.1 Tre avsnitt i *Husdrömmar*

Avsnitt 10 av 10, säsong 10 "Återbrukshus i Hallaröd"

Paret monterar ned ett 1970-tals "A-frame" hus och monterar upp det för egen kraft på ny tomt. Paret är intresserade av återbruk och vill återanvända så mycket som möjligt av husets ursprungliga material. Trots detta intresse, beslutar paret att arbeta fram en ny planlösning och de material som de anser vara i undermåligt skick byts ut mot nyttillverkat. Avsnittet börjar med att paret säger "Tänk att man kan få ett hus, helt gratis?", vilket antyder att av den breda allmänheten bedöms huset ha lågt värde, huset hittades på internet som "bortskänkes". Paret understryker ett flertal gånger i avsnittet att de känner stor önskan om att bo i ett "A-frame" hus. Deras dragning till husets karaktär, verkar däremot endast sträcka sig till exteriören. Orden fint och fult används friskt när de diskuterar hur planlösningen ritas om och begreppet modernt används vid flera tillfällen för beskrivning av interiören och återbruk som trend.

Avsnitt 8 av 10, säsong 10 "Sakta men säkert i Lopperstad"

Fastigheten är beläget på Öland, det sägs vara från ca 1850-talet och i avsnittet ägs av ett ungt par som härstammar från regionen. Programledarna möter upp paret under våren 2020 och går tillsammans igenom huset som tidigare varit ett så kallat "ödehus".

Arkitekten tar upp energieffektivisering vid flera tillfällen, begreppet modernt används i många motfrågor till paret när det diskuteras vilken stil de vill inreda med. Paret är starkt präglade av hållbarhet i sin renovering av byggnaden, de vill bevara ytskikt, planlösning och karaktär. Orden som används i avsnittet är värderande ord som fint och fult, och många

ifrågasättande toner från programledarna som vill betona vikten av tilläggsisolering i husets vindsutrymme.

Avsnitt 5 av 10, säsong 10 "Från Barndomshem till funkisdröm".

Fastigheten är beläget i Saltsjöbaden i Stockholm, huset är från 1950-talet och ägs av ett par där ena parten är uppvuxen i huset. Paret har nyligen tagit över bostaden från en förälder och paret ambition är att utöka bostadens yta. "Modern" förekommer många gånger när paret beskriver sina ambitioner för huset. Avsnittet beskriver motsättningar från kommunens håll med referens till kulturmiljöskyddet i området. Programmets arkitektvärd tar sig an att uppgiften att förklara och ge kontext till kulturmiljöskyddet, språkbruket i denna sekvens ger ett intryck av förakt mot lagstiftningen som syftar till bevarande och skydd av äldre bebyggelse. Arkitekten går vidare till att hävda att modernistiska hus som bebyggdes under andra halvan av 1900-talet inte skulle byggas idag med rådande lagstiftning. Sekvensen i avsnittet antyder att rådande lagstiftning hämmar privatpersoners drömmar och ambitioner i renoveringssammanhang.

Programledarna i *Husdrömmar* använder sig av ett språkbruk som ger intrycket att det nyproducerade alltid är att föredra över det äldre och slitna, denna formulering uppstår när programledarna visas runt i de färdiga byggprojekten. Programledarna som representerar var sitt perspektiv som lekman och expert utbrister positiva bemärkelser när de till exempel i avsnitt 5 ser att husägarna har behållit trappträcket från 1950-talet i ett annars till stor del nyproducerat hus i så kallad funkisstil. När avsnittet börjar möter programledarna ett hus mitt i rivningsprocessen, i det läget kan allt som är färdigställt tyckas vara bättre. I detta avsnitt visas ett hus som är placerat i ett kulturhistoriskt intressant område strax utanför Stockholm, husägarna förklarar att detta har orsakat komplikationer när de ansökt om bygglov. Varvid programmets expert ger en knapphändig förklaring till orsak bakom komplikationerna och samtidigt ger intryck av att lagstiftningen finns för att försvåra nybyggnadsprojekt. Ägarnas beslut att behålla ett trappträcke applåderas men denna form av återbruk begränsas till just trappträcket och nedre våningen. Eftersom endast övre våningen visas i avsnittet, får tittaren nöja sig med endast en originaldetalj. I avsnittet uppehåller de sig vid material- och kulörval, där inredning och kulörsättning kopplas till formgivning som av kända arkitekter som Le Corbusier och Alvar Alto. Vad som är anmärkningsvärt är dock att i kombination med avsnitt 5 kritik mot rådande lagstiftning och samtliga avsnittens expertutlåtanden skapas ett narrativ som förlöjligar de få ambitioner om återbruk som finns.

Syftet med programmet är att inspirera och marknadsföra en dröm, det sitter i själva programmets namn. Det förekommer dock olika former av husdrömmar, vilket programmet har försökt porträttera under de säsonger som sänts sedan premiären. Det förefaller däremot att oavsett vilka husambitioner produktionen visar, så sker oftast en nybyggnation på en större skala.

4.2.2 Tre avsnitt i Det sitter i väggarna

Avsnitt 5 av 6, säsong 8. "Vreta Gärd, Tumba"

Avsnittet besöker ett par i Tumba som nyligen köpt ett större bostadshus som de förmodar är byggt 1909. Beundran för byggnaden och byggnadens karaktär framträder tydligt i avsnittets första sekvens, musik används för att ytterligare framhäva den historiska känslan och

romantiseringen av miljön. Programledarna och paret går tillsammans igenom rummen och en utförlig beskrivning av byggnaden och planlösning gör för tittarna. Historikern får i uppdrag att forska om husets historia och antikvarien får i uppdrag att hjälpa paret med en nytapetsering av husets hall. Antikvarien och paret använder byggnadens förmodade byggnadsår som referenspunkt vid val av tapet, i samma sekvens går antikvarien igenom de olika stilar som anses tidstypiskt för huset.

De beskriver val av inredning och kulör som aspekter som ger ”härlig känsla”, och använder begrepp som ”gammalt” och ”nytt”. Paret uttrycker stolthet och förundran över att vara en del av ett sammanhang och historia.

Avsnitt 3 av 6, säsong 8. ”Missionshuset i Faringe”

Avsnittet besöker ett par som äger ett missionshus som de misstänker är från sent 1800-tal. Paret får hjälp med utformning av en ny spiskåpa över vedspisen. De belyser stolt att de använder vedspisen dagligen och beskriver fördelarna de ser med spisens funktioner. Begreppens som används i detta avsnitt är bl. a. restaurering och tidstypiskt av båda programledare och paret i fråga. Ett genomgående tema i avsnittet är liksom i andra avsnitt att paret uttrycker en förundran och stolthet över att vara en del av husets historia, samt att det är mysigt med äldre hus som har bevarad karaktär.

Avsnitt 2 av 6, säsong 8. ”Markims bergby, Vallentuna”

Avsnittet besöker en familj i Vallentuna vars bostadshus tillhör en bondgård från 1800. Programledarna visas genom bostadens olika rum och särskilt fokus läggs på det nyrenoverade köket, paret förklarar att det tidigare fanns ett nötbrunt 1970-tals kök. Vilket nu har ersatts av ett linoljedoftande kök i en stil som är vanligt återkommande i byggnadsvårdssammanhang. Paret önskar i avsnittet hjälp av antikvarien med rivning av en vägg i en trappuppgång, antikvarien hjälper även till med utformning av ett nytt trappärcke.

I programmet betonas husens historia och husens värde placeras ofta i material och graden av bevarade detaljer. Programmets syfte är att väcka intresse och förundran över det förflutna, både i husets historia och i materialen. Vikten läggs på att *restaurera* och inte *renovera*. Människorna som deltar i dessa två olika program ter sig snarlika beroende på avsnitt, det förekommer par som är intresserade av byggnadsvård och återbruk i båda programmen, men i *Husdrömmar* är det paren själva som styr bygget av sina hem. Arkitekten kan ge inspel i utformningen av huset om det efterfrågas, annars håller programledarna sig borta från byggnationerna förutom vid en inplanerad lägesuppdatering i varje avsnitt. I *Det sitter i väggarna* spenderar programledarna ett antal dagar med paren och hjälper till vid utformning och planering av restaureringsarbetet i husen. Här är till skillnad från *Husdrömmar*, restaureringsarbetet ett samarbete mellan antikvarie och lekmän. En stor skillnad mellan programmen är att *Det sitter i väggarna* är fokuserat på byggnadsvård och *Husdrömmar* fokuserar på parens förverkligande av sin husdröm men också sig själva (K. Gunnemark, personlig kommunikation, 19 april, 2023).

4.2.3 Tidskriften *Leva & Bo*

Paret gav slitna våningen nytt liv: ”Var i förfärligt skick”. Leva & Bo.

Artikeln tar upp parets renoveringsresa, det är övervägande fokus på exklusiva material och möbler. Språket visar på en vilja att få läsaren att tänka på semester och varmare breddgrader trots bostadens placering i Köpenhamn.

Paret förvandlade barndomshemmet till en funkisdröm i "Husdrömmar". Leva & Bo.

Paret i artikeln har medverkat i SVTs program "Husdrömmar". I artikeln beskriver de hur kommunen försvårade deras önskan om att "förvandla" 1950-tals huset till ett "magiskt" funkishus. Artikelns språk syftar till att utmåla kommunen som en bromskloss, men att paret till slut lyckades bygga sitt drömhus trots motgångar.

Josefine hittade sin drömgård från 1858: "fått fria händer". Leva & Bo.

Artikeln beskriver romantiskt hur paret hittade sin drömbostad, en kvarn från 1858, med kort historik om bostaden redogörs fastighetens alla byggnader som tillsammans utgör gården. Fotografier på paret när de rör sig i naturen belyser ytterligare den romantiska aspekten av gårdsägande. Syftet med språket i artikeln är att måla upp ett ideal som läsaren väntas vilja söka efter i sitt eget bostadsletande.

Hanna och Fridas radhus-en lekfull 60-talspärla. Leva & Bo.

Paret beskriver sin inredningsstil som färgglad och tillåtande, deras radhus från 1961 benämns flertalet gånger som "pärla". Inredningen består av designklassiker från 1960-talet och köket med öppen planlösning beskrivs som "återskapat", vad det innebär i detta exempel är att kökets ytskikt är målat i mintgrön kulör och bänkskivan är i Perstorps mönster "Virrvarr" av Sigvard Bernadotte.

Tidskriften *Leva & Bo* har ett snarlikt fokus som *Husdrömmar*, här är det viktigt att framhäva personens tankar och upplevelser av renoveringsarbetet och målet med bostadens omvandling. Estetiken framhävs i *Leva & Bo* språkbruk, vilket är föga förvånande med tanke på tidskriftens fokusområde. En viktig aspekt i detta är att *Leva & Bo* marknadsförs på sociala medier, särskilt på Facebook. Som beskrivet i tidigare kapitel har Facebook en algoritm som fungerar som så att en välbesökt hemsida genererar fler förslag på liknande hemsidor eller artiklar (Haider & Sundin, 2016). Om en närstående vän på Facebook besöker en viss hemsida eller "gillar" en viss artikel, ökar alltså sannolikheten att samma artikel eller hemsida visas på den egna Facebook-sidan. På Instagram styr liknande faktorer algoritmen, rimligtvis ser då en användare på plattformen samma typ av bilder som hen har "gillat" eller kommenterat på tidigare.

När *Leva & Bo* marknadsförs på Facebook och Instagram ökar mängden "klicks" på deras artiklar eftersom de då når ut till en större mängd människor än om de endast marknadsför livsstilsmagasinet på *Expressens* hemsida (Ahlström & Lindgren, 2021). Om en privatperson söker efter inspiration till förändring i sitt hem på dessa kanaler, kommer den alltså att matas med återkommande artiklar, reklam och estetiskt tilltalande fotografier om olika sätt att förändra en bostad.

4.2.4 Sociala Medier

På sociala medier pågår flera debatter kring klimatmålen, många konton på plattformen Instagram har skapats i affekt genom denna debatt. *Renoveringsraseriet* är en av dem, som

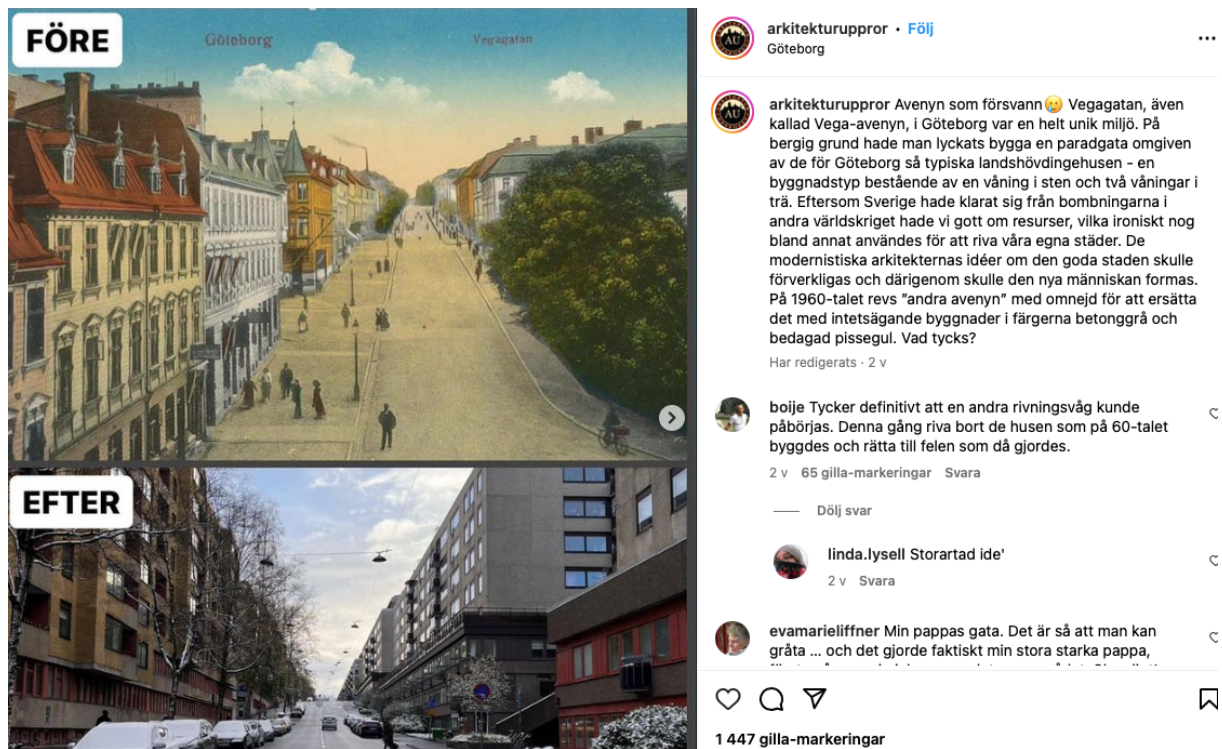

genom kommentarer och inlägg hoppas skapa samhällsdebatt och påverka större aktörer och politiker till att agera mer klimatvänligt. Föreningen Renoveringsraseriet belyser många fall då offentliga fastighetsvärdar byter ut originalportar, fönster och inredning som badrum och kök. I figur 5 diskuteras en till synes obefogad renovering av ett badrum. Skogberg (2023) belyser att badrumsinredningen i bilden som står utomhus längs med gatan är i gott skick, men trots detta står i tur på att hämtas och bortforslas. Inlägget är ett enstaka exempel som visar på den dissonans mellan miljöarbetet och konsumtionsivern.

Figur 5. Renoveringsraseriets inlägg, bilden visar ett badkar som väntar på att forslas bort efter en renovering.

Arkitekturupproret jämför i sina inlägg på Instagram bl.a. stadsdelars arkitektur från 1960-1970-talet med bilder från sekelskiftet. Dessa jämförelser görs i syfte att väcka förargelse från allmänheten och skapar hätska samhällsdebatter. Inlägget i figur 6 visar på ett montage av en före- och efterbild på en gata i Göteborg, inlägget jämför gatans bebyggelse med betoning om att den äldre strukturen är mer estetiskt fördelaktigt än dagens bebyggelse. Denna typ av jämförelser har väckt starka reaktioner hos allmänheten och har blivit ett effektivt medel till att skapa debatt i arkitektursammanhang. Många arkitekter vittnar om att de tagit emot hån och hot från privatpersoner via nätet i samband med offentliga events (Stjernberg, 2019).

Figur 6. Skärmlapp från Arkitekturupprorrets Instagram, montage av två fotografier av samma gata under olika år.

Båda konton har skapats i affekt för att belysa att en oro som många människor har uttryckt de senaste åren, att utformningen av samhällets utrymmen, ansvaras inte av de boende (se figur 5 och 6).

Motpolen till renoveringsivern finns bland annat på sociala medier, det förekommer flera föreningar som motsätter sig fastighetsägares till synes icke-nödvändiga renoveringar och rivningar. De två valda Instagramkonton i denna uppsats har varsin inriktning, resursslöseri och arkitekturkritik. Medan den ena fokuserar mer på hållbarhet som aspekt, riktar den andra in sig på arkitektur och allmänhetens inblandning i hur stadsrummen utformas estetiskt. Båda handlar egentligen i grunden om hållbarhet, arkitektur som den breda allmänheten just nu bedömer som vacker kommer troligtvis finnas kvar under en längre period och blir således en hållbar byggnad. Renoveringsraseriets (2023) fokus som har ett tydligt hållbarhetstänk och koppling till de nationella miljömålen, de liksom arkitekturupproret (2023) influerar privatpersoner till aktion, aktioner som kanske ger långsiktiga effekter på samhällsplanering?

4.3 Kort om Hemnet och mäklarfirmors språkbruk

Verksamheter som erbjuder tjänster kopplade till försäljning av bostäder använder ett språk med syfte att skapa ett fördelaktigt intryck av objektet. Hemsidor liksom Hemnet förmedlar mäklarannonser som möjliggör och förenklar bostadssökandet för privatpersoner i hela Sverige (Carlberg & Törngren Redebrant, 2022). Hemnet.se samlar så gott som hela landets mäklarannonser och den som söker en bostad idag kan svårigen undvika denna hemsida. Samlandet av annonser på detta sätt ger en expansiv överblick över hur bostäder porträtteras och diskuteras, det är lätt att se vilka bostäder som förväntas säljas för högre belopp genom att titta på inredningen. Begrepp som har tillkommit till följd av ett ökat intresse för vinstdrivet bostadsköpande, exempelvis *homestyling/homestaging* och *bostadskarriär*.

Bartonek (2016) sammanfattar detta genom att benämna stylingen av inredningen i annonserna som homogenisering, Bartonek menar att den offentliga stylingen av våra bostäder tvingar människan att leva på ett visst sätt eller snarare skapas det en förväntning på levnadssättet, men underförstått ska *homestylingen* generera så höga bud på bostaden som möjligt. Det finns alltså två sidor av detta fenomen, har *homestyling* influerat hur vi inreder våra hem inför en eventuell framtida försäljning, eller inreder vi våra hem med hjälp av *homestyling* endast i syfte att utvinna så stor ekonomisk vinst som möjligt?

Mäklarfirmorna använder sig av ett språk som syftar till ekonomisk vinning vid köp och försäljning av bostäder (figur 7 och 8). Renovering uppmuntras (figur 7) redan i spekulantstadiet. Mäklarfirmen Erik Olsson uppmanar köpare att föreställa sig renoveringens möjligheter i en bostad innan de satt sitt första bud, i artikeln (figur 7) ska köpare alltså föreställa sig vad nästa ägare kan tänkas leta efter i sin framtida bostad. Ordval som ”värdehöjare” i referens till byte av kök och badrum ger läsaren en föreställning av att dessa förändringar automatiskt genererar vinst och är en smart investering i den egna bostadskarriären.

Rätt renoveringar av bostaden

Att köpa en bostad där du behöver göra lite större och dyrare renoveringar kan verka avskräckande, men ofta är det en riktigt god idé – såväl för att du själv ska trivas bättre som för att öka värdet inför framtiden. Se till att göra det så att du hinner njuta av förbättringen själv eftersom resultatet håller länge. Ny balkong, nytt golv, nytt kök och/eller badrum och tätad eldstad är exempel på förbättringar som när de väl är gjorda håller länge och är säkra ”värdehöjare”.

Läs mer i vår artikel ["Boosta bostaden innan du säljer"](#).

Figur 7. Skärmdokument från en artikel på mäklarfirmen Erik Olssons hemsida, artikeln ska hjälpa bostadsköpare i sina

Kickstarta din bostadskarriär

Du får en bättre bostadskarriär om du gör rätt från början. Därför är ett av de viktigaste råden för dig som ska köpa bostad och vill sälja den med vinst: se potentialen. Se den bostad du vill bo i och trivas i, men se också den bostad som kan bli så attraktiv som möjligt för så många framtida köpare som möjligt. Därefter: Lyft blicken och ta en granskande titt på omgivningen. Ett område som står inför en positiv omvandling kan i sig höja värdet på bostaden.

- Rätt val när du köper i kombination med kloka och smarta förändringar kan höja värdet med mer än 10 000 kronor per kvadratmeter, säger Erik Olsson, grundare av Erik Olsson Fastighetsförmedling.

Figur 8. Skärmlapp från en artikel på mäklarfirmans Erik Olssons hemsida.

Kapitel 5. Resultat

Jag har i denna studie undersökt hur begrepp och språk kopplade till renovering används i olika mediamaterial. Studien innefattar analys av språket i konventionell media och social media. Jag har i studien använt diskursanalys och komparativ forskning som metod med ett hermeneutiskt angreppssätt, med modernitet och hållbarhet som teoretisk referensram. Syftet med uppsatsen är att se hur media använder renoveringsbegrepp och skildrar ombyggnationer. Uppsatsen ska besvara dessa frågeställningar:

- Influeras människor av medias porträttering av ombyggnationer och renovering?
- Vilka följder och konsekvenser kommer av medias framställning av renovering?

En stor del av studien har varit att lägga märke till ord och begrepp i syfte att se hur de används och vilka sammanhang de används. De begrepp som studerades, valde jag på grund av hur ofta de syntes i det skriftliga språket i media. Ett ord som syntes i det skriftliga språket förekom dock inte lika ofta i det talade språket, och det var ordet ”varsamt”.

May (2013) menar att för att kunna förstå vad som förmedlas, ska fokus ligga på vad som inte sägs. I materialet används ordet endast i byggnadsvårdssammanhang, och även där är det sparsamt brukat. Vad förmedlar det till tittaren och läsaren?

Min studie i denna uppsats visar på att språket i media är en del av marknadsföring för en idealiserad version av bostadsägande. Privatpersoner matas med information dagligen om inredningstrender i både konventionell media och sociala medier, och privatpersoners inspiration till renovering sker i första hand via media. Det vi ser i vår omgivning, blir det vi söker efter i våra liv. Även om de tv-program och Instagramkonton inte uttalat marknadsför ett märke eller en specifik butik, skapas en strävan hos åskådaren att söka efter något liknande (Håkansson, 2017).

Det svenska samhället är ett kapitalistiskt sådant, och genom kapitalism uppfyller vi våra materiella drömmar och önskningar. Håkansson menar att i det svenska konsumtionssamhället har konsumtion blivit det viktigaste verktyget för självförverkligande. Personlig frihet (och i förlängningen, självförverkligande) är enligt Hetherington (1997) en del av modernitet, som en aspekt av kontroll i det moderna samhället. Människan är materialistisk, vi *behöver* inte alltid förnya eller byta ut våra tillhörigheter men vi tycker om att förnya oss (Östberg & Graffman, 2020). I många fall symboliserar våra tillhörigheter personen vi vill vara, detsamma gäller våra bostäder. Bostaden speglar personligheten och ett ideal som vi strävar efter (Östberg & Graffman). Konsumtion som handling är som ett hjul, som sätts i gång av ett en person, ser en annan person konsumera en produkt. Sociala medier och konventionella medier är ännu en kugge i detta hjul. Språket i bland annat mäklarannonser driver på konsumtionshjulet, när tv-programmet *Husdrömmar* väljer ut par vars hus ska skildras, är det inte ovanligt att paren själva arbetar inom mäklarbranschen eller försäljning av något slag (J. Enevold, personlig kommunikation, 24 april, 2023).

Det krävs stora insatser i arbetet med de nationella miljömålen. Boverket (2022) skriver i rapporten om *God bebyggd miljö*, för att miljömålen ska nås till 2030 måste alla delar av vårt samhälle ställa om. Privatpersoners eget intresse för hållbarhet inom renoveringssammanhang syns antingen som försiktiga och nödvändiga åtgärder eller som drastiska åtgärder för exempelvis energieffektivisering. Miljökvalitetsmålet *God bebyggd miljö* beskriver att

människans behov och trevnad i hens närmiljö ska värnas och utvecklas på ett hållbart sätt, och hushållning med energi och naturresurser ska ske på ett effektivt och miljöanpassat sätt.

Energieffektivisering är ett vanligt ämne i renoveringssammanhang, speciellt när det gäller äldre bebyggelse. Den offentliga retoriken kring värmehushållning och effektivisering hävdar att den snabbaste lösningen är byte av nedgångna byggnadsdelar snarare än underhåll av dessa (Renoveringsraseriet, u.å.).

Nybyggda byggnader med modern arkitektur framställs som hållbara med vikt på energieffektivisering och hållbart utvunna material, men detta hjälper litet ifall allmänheten inte bedömer byggnaden som estetiskt tilltalande. Arkitekturupproret (2023) kräver i sin retorik en ökning av klassisk arkitektur, där de exempelvis menar att modernistiska byggnader ska täckas med ett klassicistiskt skal.

Uppsatsens valda studiematerial och intervjuer visar på en dissonans mellan det konsumtionssamhällets individualitet och kvarvarandet av kulturarv. En djupare studie av de utvalda studieobjekten visar på att renovering uppmuntras och trumfar hållbarhet, trots miljömålen som ska uppnås 2030. Renoveraren hyllas i sitt arbete när hen tilläggs isolerar sin bostad och byter ut fungerande byggnadsdelar i hållbarhetens namn (J. Enevold, Personlig kommunikation, 24 april, 2023). Samtidigt applåderas återbruk men tas sällan på allvar såsom avsnitt 10 i *Husdrömmar* framställer (Weman & Liljeroth, 2023).

Analysen av språket och bruk av bilder i tidskrifter som endast visar på iordningsställda efterbilder besparar läsaren från renoveringens realitet och aber. Likväl använder mäklarfirmor ekonomisk vinning som morot för renovering, och ger välvilliga råd inför ett köp om hur bostaden ska bli som mest lukrativ vid försäljning (figur 7 och 8).

Hållbarhet tonas ned i renoveringssammanhang, det förekommer inom byggnadsvårdskretsar men benämns oftast i sammanhang som har uttalad hållbarhetsfokus. Byggnadsvård som trend har däremot vuxit de senaste åren och blivit allt större med hjälp av sociala medier och konventionell media. Medvetenheten kring hållbara material ökar och de som har råd och tid väljer att återbruka material där de kan, men bland den stora massan ska renovering gå snabbt och effektivt, i de fallen får miljövänliga material stå över till förmån för det snabbtorkande och massproducerade.

Denna studie har varit utmanade att avgränsa, vid sökning av litteratur och i analys har fler och fler stickspår och begrepp uppkommit. Varav varje sidospår har potentialen att utvecklas till en fristående uppsats. Det behövs vidare forskning kring begrepp och användningen av begreppen i kulturvårdsfältet, exempelvis *House-flipping*. Ett annat ämne som vidare forskning behövs inom är hur icke-bygglovspliktiga renoveringar och förändringar kontrolleras, och hur det påverkar byggnadsbeståndet.

Kapitel 6. Diskussion

Uppsatsens resultat visar på den dissonans som förekommer i media kring renovering som fenomen, med de miljö kvalitetsmål som det svenska samhället ska uppnå till 2030 i åtanke har vi enligt Boverket (2022) långt kvar och intensivt samarbete aktörer emellan. Utifrån resultatet i denna studie krävs ett större krafttag för att minska vår konsumtionshets via media. Möjligtvis kan media influera ett mer hållbart leverne?

I rubriken 1.2 Tidigare forskning anger jag flera texter om visar på att människor uppskattar äldre bebyggelse och historia, det är åtråvärt att bo i en miljö med lång kontinuitet. Resultatet visar på att de människor som uppskattar kontinuitet och har medlen kommer att anstränga sig att vårda den kontinuiteten (Femenias m. fl., 2020). Sverige har dock en väldigt hög levnadsstandard och renovering av äldre bebyggelse är en naturlig del av bostadsägande, med åtråvärda bostäder kommer den ekonomiska aspekten, i Gunnemarks (Personlig kommunikation, 19 april 2023) bok om *Villaliv i Ekeback* blir det extra tydligt att bostadspriserna diktar vilka som kan köpa bostad i områden som liknar Ekeback.

Uppsatsens studie av renovering visar på att medias framställning av renovering kopplat till husdrömmen, utvecklas till en ond cirkel som Enevold (Personlig kommunikation, 24 april 2023) beskrev det, renovering föder renovering. Det vi ser framställt för oss, (och speciellt om det vi ser är romantiserat) kommer vi söka efter att applicera i vår egen tillvaro. Skulle media förmedla ett mer miljövänligt sätt att renovera samt använda begrepp som tyder på ett snällare sätt att hantera vårt byggda kulturarv, såsom ordet varsamt, så skulle kanske gemene man tänka annorlunda kring renovering?

Varsamhetkravet (SFS 2010:900) 8 kap. 17§ och förvanskningförbudet (SFS 2010:900) 8 kap. 13§ gäller alla byggnader, men alla förändringar är enligt Boverket (2020) inte bygglovspliktiga. Med detta i åtanke, hur kontrolleras dessa förändringar? Faller ansvaret för interiöra förändringar på byggnadsvårdstrenden?

Husdrömmen är olika för alla, för många är det en förhoppning om framtidens familjebildning, för andra en möjlighet för egen verksamhet, eller odling. Att skapa bo är en del av att vara människa, oavsett vilket mål man har med boet. För många är boendet endast en nödvändighet, och att drömma om en annan tillvaro kan vara just det, en dröm.

När jag påbörjade arbetet med uppsatsen hade jag en idé om att studera språkbruket i mäklarannonser, i stället har studien utvecklats till en undersökning av begrepp och språkbruk i media. Det ändrade spåret kom av att min handledare påpekade, att mäklare troligtvis använder sig av trender i media för att formulera sina annonser. Vad är populärt hos köpare just nu? Är de förmodade köparna intresserade av byggnadsvård, då formuleras annonsen med en byggnadsvårdsinriktning. Därav förändrades studiens fokus till ett underliggande fenomen som formar språkbruket i mäklarannonser. Uppsatsens frågeställningar har således förändrats också genom arbetets gång, eftersom de frågor jag hade i början var utformade efter ett för snävt perspektiv. De frågeställningar som inkluderas i denna uppsats är således omarbetade genom studiens gång. Ett perspektiv som saknas i studien är privatpersoners upplevelser och synpunkter kring medias framställning av renovering. Initialt trodde jag inte att deras perspektiv skulle vara relevant i den undersökning jag påbörjade, men nu under slutet av undersökningen inser jag att privatpersoners perspektiv skulle ge en intressant dimension till renoveringsdebattens två sidor. Skulle en djupare studie genomföras i detta

ämne, rekommenderas en kartläggning av privatpersoners uppfattning om renovering som begrepp och fenomen i ljuset av hållbarhet och agenda 2030.

Sammanfattning

Stora Ingrepp i bostäder förekommer i hög utsträckning vid ägarbyten. Det finns därav en ökad risk för förlust av kulturvärden vid varje renovering/ombyggnation. Sociala medier och det svenska konsumtionssamhället förespråkar dagligen nya trender och stilinriktningar. Även i mäklarannonser förespråkas olika varianter av ombyggnation. De privatpersoner som dagligen möts av denna information vaggas in i ett narrativ som hävdar att renovering är ofrånkomligt vid tillträde. Uppsatsens syfte är att se hur media framställer renovering och hur det påverkar allmänheten. Studien ska besvara följande frågeställningar:

- Influeras människor av medias porträttering av ombyggnationer och renovering?
- Vilka följder och konsekvenser kommer av medias framställning av renovering?

Uppsatsens studie är att undersöka och analysera språket i media genom diskursanalys med hermeneutiskt angreppssätt. Materialet består av intervju med experter med etnologisk bakgrund samt studieobjekt som inkluderar tv-program, tidskriftsartiklar och instagramkonton. De tv-program som valts ut för denna studie är Svts ”*Husdrömmar*” och ”*Det sitter i väggarna*”. Båda dessa program skildrar renovering och restaurering på var sitt sätt, båda programmen porträtterar husägande ur ett romantiskt perspektiv med ett narrativ om förnyelse av bebyggelse. *Expressens* livsstilsmagasin *Leva & Bo* publicerar artiklar om inredning, trädgård m.m. i både sociala medier och via *Expressens* hemsida. Ett vanligt inslag i artiklarna är privatpersoners ombyggnationer och renovering med huvudfokus på resultatet snarare än processen. Trender och stilinfluenser i konventionell media, förmedlas även genom sociala medier. *Instagram* och nyare applikationer såsom *TikTok* snabbar på denna utveckling. Två Instagramkonton som båda är kritiskt inställda till renovering och rivning diskuteras, dessa är *Renoveringsraseriet* och *Arkitekturupproret*. Det ena kontot kritiserar resursslöseri i renoveringar och det andra kritiserar stilen som nya byggnader uppförs i, de vill skapa debatt om den så kallade klassiska arkitekturen kontra modern arkitektur. Två programmen, tidskriften och två Instagramkonton diskuteras i uppsatsen i en komparativ studie.

Uppsatsens studie visar att makten som media har över hur äldre bebyggelse framställs är betydande för allmänhetens uppfattning om karaktär och bevarandevärda egenskaper. Begreppet renovering används intermittent och applåderas i samband med energieffektivisering, denna koppling till hållbarhet ses ofta som en nödvändighet och trumfar bevarande av kulturarv.

Illustrationsförteckning

Försättsblad. Fotomontage av tre inlägg från sociala medier, del av artikel.

Von Knorring, N. (2020, 4 maj). 11 renoveringsprojekt vi älskar att följa just nu. *Elle*.
<https://www.elle.se/decoration/11-renoveringsprojekt-vi-alskar-att-folja-just-nu/4779503>

Bild 1. Illustration av de Globala Målen.

UNDP. (u.å.). *Om Globala Målen*. hämtad 2023-05-18 från <https://www.globalamalen.se/>

Bild 2. Ett av de 16 nationella miljömålen.

Naturvårdsverket. (2020, 2 september). *Så fungerar arbetet med Sveriges miljömål*. Sveriges miljömål. <https://www.sverigesmiljomal.se/sa-fungerar-arbetet-med-sveriges-miljomal/>

Bild 3. Generationsmålet och etappmålen.

Naturvårdsverket. (2020, 2 september). *Så fungerar arbetet med Sveriges miljömål*. Sveriges miljömål. <https://www.sverigesmiljomal.se/sa-fungerar-arbetet-med-sveriges-miljomal/>

Bild 4. Urklipp på en poster med begreppet Villhöver.

Mio AB. (u.å.) *Villhöver*, artikelnummer M2129372. Hämtad 2023-05-18 från <https://www.mio.se/p/villhover-poster-40x50-cm/403871?id=M2129372>

Bild 5. Urklipp från Renoveringsraseriets Instagram.

Skogberg, A.[@renoveringsraseriet].(2023, 3 maj). Nyligen passerade jag den här synen i Sundbyberg: delar av ett inte särskilt gammalt badrum.[Bild] Instagram.
<https://www.instagram.com/p/CrxBXtHoNLb/>

Bild 6. Urklipp från Arkitekturupprorets Instagram.

Arkitekturuppror [@arkitekturuppror].(2023, 19 april). Avenyn som försvann. [Bild] Instagram. <https://www.instagram.com/p/CrNPoGqNSJS/>

Bild 7. Skärmbild av artikel

ErikOlsson. (u.å.) *Köp en bostad med potential*. Hämtad 2023-05-18 från <https://www.erikolsson.se/bostadsguiden/tips--rad/gor-en-smart-bostadsaffar/>

Bild 8. Skärmbild av artikel

ErikOlsson. (u.å.) *Köp en bostad med potential*. Hämtad 2023-05-18 från <https://www.erikolsson.se/bostadsguiden/tips--rad/gor-en-smart-bostadsaffar/>

Referenslista

- Ahlström, D. Lindgren, L. (2021). *Fastighetsbyråers och fastighetsmäklares varumärke- Påverkan på varumärket med marknadsföring via sociala medier*. [Kandidatuppsats, Högskolan i Halmstad]. Digitala Vetenskapliga Arkivet. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1567775/FULLTEXT02.pdf>
- Arkitekturuppror [@arkitekturuppror].(2023, 19 april). Avenyn som försvann. [Bild] Instagram. <https://www.instagram.com/p/CrNPoGqNSJS/>
- Arkitekturuppror [@arkitekturuppror].(2023, 23 maj). Före och efter i Potsdam, Tyskland. [Bild] Instagram. <https://www.instagram.com/p/CslpWdtsAc6/>
- Bendz. V. (2023, 5 mars). Professor: “vi renoverar sönder våra hem”. *Svenska Dagbladet Näringsliv*. Hämtad från: <https://www.svd.se/a/eJOwr4/professorn-saljer-inte-till-den-som-vill-riva>
- Bergström, G. [@renoveringsraseriet].(2023, 21 mars). På Ödmårdsvägen 22-24 står ett funkishus från 1938. [Bild] Instagram. <https://www.instagram.com/p/CqCaDLvB08h/>
- Berman, M. (2012). *Allt som är fast förflyktigas: modernism och modernitet*. (5., ombrutna, översedda och utök. uppl.) Lund: Arkiv.
- Boverket (2022). *God bebyggd miljö – fördjupad utvärdering av miljö kvalitetsmålet*. <https://www.boverket.se/sv/om-boverket/publicerat-av-boverket/publikationer/2022/god-bebyggd-miljo--fordjupad-utvardering-av-miljokvalitetsmalet/>
- Boverket. (2021). *Förvanskningförbudet*. PBL kunskapsbanken. <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/teman/kulturvarden/kulturvarden-i-plan---och-bygglagen/krav-pa-byggnadsverk-och-tomter/forvanskningforbudet/>
- Boverket. (2020). *När du inte behöver bygglov*. <https://www.boverket.se/sv/byggande/bygga-nytt-om-eller-till/bygga-utan-bygglov/>
- Boverket. (2020). *När du behöver bygglov*. <https://www.boverket.se/sv/byggande/bygga-nytt-om-eller-till/bygglov/>
- Boverket (2021). *Varsamhetskravet*. <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/teman/kulturvarden/kulturvarden-i-plan---och-bygglagen/krav-pa-byggnadsverk-och-tomter/varsamhetskravet/>
- Bäckman, A. (2012). *Det ”gamla huset” – En undersökning av hur gamla hus verbaliseras i narrativa hemma-hos-reportage i tidskrifterna Sköna Hem och Gård och Torp åren 1979-2011*. [Kandidatuppsats, Göteborgs universitet]. Gothenburg University Publication Electronic Archive.

https://gupea.ub.gu.se/bitstream/handle/2077/30278/gupea_2077_30278_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y

- Ek-Nilsson, Katarina. (2016). Det moderna och det postmoderna: En introduktion. Nätverket 2016: 20:8-12. https://antro.uu.se/digitalAssets/629/c_629668-1_3-k_20_3ek-nilsson.pdf
- Enevold, J. (2022, 16 juni). *Renovated Dream for sale. Home-making on Hemnet in the age of strong sustainability and agenda 2030*. Ethnofolk.org. Hämtad 2023-03-31 från <https://ethnofolk.org/programme#11661.63529>
- Femenias, P. Jonsdotter, L. Knutsson, A. Mörk, K. (2020). *Boendes syn på kulturvärden: resultat från enkäter och intervjuer i samband med renovering av äldre flerbostadshus*. (ACE rapport 2019:7). Institutionen för arkitektur och samhällsbyggnadsteknik, Chalmers Tekniska Högskola. https://research.chalmers.se/publication/517911/file/517911_Fulltext.pdf
- Graffman, K., Östberg, J. (2020). *Vi är vad vi köper*. Mondial.
- Gunnemark, K. (2022). *Villaliv i Ekeback: om generationsskiften och gentrifiering*. Makadam
- Haider, J., & Sundin, O. (2016). *Algoritmer i Samhället*. Regeringskansliet; Kansliet för Strategi- och Samtidsfrågor. <https://lucris.lub.lu.se/ws/files/5962122/8851333.pdf>
- Hetherington, K. (1997). *The badlands of modernity [Elektronisk resurs] heterotopia and social ordering*. London: Routledge.
- Hill, C. (2023, 23 mars). The Instagram algorithm: How it works and Strategies for 2023. Sproutsocial. <https://sproutsocial.com/insights/instagram-algorithm/>
- Holmberg, I. (1997). Uppfinningsrika möten med det förflutna: Om historiens värde speglat i bostadsrättsannonsen. *Nordisk Arkitekturforskning, 1997, Vol. 1997:4, Iss. 1997:4, Pp. 56-64, 1997:4(1997:4), 56-64*.
- Hovryd, F. (2023, 27 februari). Paret förvandlade barndomshemmet till en funkisdröm i ”Husdrömmar”. *Leva & Bo*. <https://www.expressen.se/leva-och-bo/hemma-hos-5/dromhem/paret-forvandlade-barndomshemmet-till-en-funkisdrom-i-husdrommar/>
- Håkansson, A. (2017). *Konsumtion: ekonomi, samhälle och etik* (Upplaga 1:1). Studentlitteratur.
- International Movie Database. (u.å.). *Extreme Makeover – Home edition*. IMDB. Hämtad 2023-05-25 från https://www.imdb.com/title/tt0388595/?ref =nv_sr_srg_0_tt_8_nm_0_q_extreme%2520home
- International Movie Database. (u.å.). *Roomservice*. IMDB. Hämtad 2023-05-25 från https://www.imdb.com/title/tt2274162/?ref =fn_al_tt_1

- International Movie Database. (u.å.). *Sofias änglar*. IMDB. Hämtad 2023-05-25 från https://www.imdb.com/title/tt2322592/?ref_=fn_al_tt_1
- International Movie Database. (u.å.). *Äntligen hemma*. IMDB. Hämtad 2023-05-25 från https://www.imdb.com/title/tt0305473/?ref_=fn_al_tt_1
- Internetstiftelsen. (2022). *Svenskarna och internet 2022*.
<https://svenskarnaochinternet.se/app/uploads/2022/10/internetstiftelsen-svenskarna-och-internet-2022.pdf>
- Internetstiftelsen. (2021, 21 maj). *Internetkunskap: Algoritmer*. Internetstiftelsen.
https://internetkunskap.se/artiklar/ordlista/algoritmer/?gclid=Cj0KCQjwr82iBhCuARIsAO0EAZz5yin0A21b6bPxUXsgHXCesQE1ZbcDseFwsGltC8l4A-7OLMcTQEcaAuTKEALw_wcB
- Isaksson, J. (2023, 22 februari). Josefine hittade sin drömgård från 1858: ”fått fria händer”. *Leva & Bo*.
<https://www.expressen.se/leva-och-bo/hemma-hos-5/dromhem/josefine-hittade-sin-dromgard-fran-1858-lugn-i-hela-kroppen/>
- Janson, U. Olander, S. (2023). *Fastighetsvärdering vid renovering – ett hinder för hållbart underhåll?* Lund: Lunds Tekniska högskola.
https://lucris.lub.lu.se/ws/portalfiles/portal/138621125/Slutrapport_fastighetsv_rdering_vid_renovering_.pdf
- Jiborn, M., & Kander, A. (Red.). (2013). *Generationsmålet: kontroverser kring klimat och konsumtion* (1. uppl). Dialogos.
- Julner, C. (2023, 20 februari). Hanna och Fridas radhus-en lekfull 60-talspärla. *Leva & Bo*.
<https://www.expressen.se/leva-och-bo/hemma-hos-5/dromhem/hannas-och-fridas-radhus--en-lekfull-60-talsparla/>
- Karp, E. (2016). *Kulturhistorisk värdering av 1980- och 90-talsbebyggelse-fokuserad utifrån samhälleliga beslutsprocesser*. [Kandidatuppsats, Göteborgs universitet]. Gothenburg University Publication Electronic Archive.
https://gupea.ub.gu.se/bitstream/handle/2077/49084/gupea_2077_49084_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Larsson, J. (2015). *Hållbara konsumtionsmönster - analyser av maten, flyget och den totala konsumtionens klimatpåverkan idag och 2050*. (Naturvårdsverket rapport 6653). Naturvårdsverket.
<https://www.naturvardsverket.se/4a4380/globalassets/media/publikationer-pdf/6600/978-91-620-6653-6.pdf>
- Larsson, P. (2020, 16 oktober). Tittarna rasar mot att ”Det sitter i väggarna” pausas. *Aftonbladet*.
<https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/a/wePpoP/tittarna-rasar-mot-att-det-sitter-i-vaggarna-pausas>

- Legné, M. (2022). *Värden att värna: kulturminnesvård som statsintresse i Norden vid tiden för andra världskriget*. Makadam.
- Lernfelt, M. (2023). Från Ellen Key till Bianca Ingrosso. *Byggnadskultur*, 1.(1), 44-47. Hämtad från: <https://byggnadsvard.se/fran-ellen-key-till-bianca-ingrosso/>
- Lifestylegruppen Bonnier mag. (u,å). *Leva & Bo: Inspirerar och guidar till en vackrare vardag*. Hämtad 2023-08-04 från <https://www.bonniermag.se/titel/leva-bo/>
- Lindström, H., & Liljeroth, J. (2023, 20 mars). Del 8 (Säsong 10, avsnitt 8). [TV- program avsnitt]. *Husdrömmar*. Sveriges Television AB (SVT).
- Lundberg, E., Lundholm, J. (2023, 13 februari). Influencern Johanna Berglund säljer magiska lantidyllen. *Leva & Bo*. <https://www.expressen.se/leva-och-bo/hemma-hos-5/hemnet/influencern-johanna-berglund-saljer-magiska-lantidyllen/>
- Lännerberg Persson, I. & Liljeroth, J. (2023, 27 februari). Del 5 (säsong 10, avsnitt 5). [TV- program avsnitt]. *Husdrömmar*. Sveriges Television AB (SVT).
- May, T. (2013). *Samhällsvetenskaplig forskning*. (2., [rev. och uppdaterade] uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Melin, M., Rosvall, I. (2020). *Ett ägande till varje pris: En studie om fenomenet bostadskarriär och hur det förhåller sig till två nya typer av bostadsprojekt*. [Kandidatuppsats, Malmö universitet]. Digitala Vetenskapliga Arkivet. <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1483485/FULLTEXT01.pdf>
- Meta (2021, 28 oktober). *Introducing Meta: A Social Technology Company*. Meta. <https://about.fb.com/news/2021/10/facebook-company-is-now-meta/>
- Naturvårdsverket. (2020, 2 september). *Så fungerar arbetet med Sveriges miljömål*. Sveriges miljömål. <https://www.sverigemiljomal.se/sa-fungerar-arbetet-med-sveriges-miljomal/>
- Nylander, N. (2023, 27 juni). Efter kritikstormen: så görs husdrömmar om totalt. *Hemnytt*. <https://hemnytt.com/efter-kritikstormen-sa-gors-husdrommar-om-totalt/>
- Patel, R. & Davidson, B. 2017 (1991). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. (4., [uppdaterade] uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Prop. 2019/20:188 *Sveriges genomförande av Agenda 2030*. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2020/06/prop.-201920188>
- Ranby, H. (2015). Kommunal kulturmiljövård och gentrifiering – erfarenheter från Höganäs kommun 1989–2014. *Bebyggelsehistorisk tidskrift - Nordic Journal of Settlement History and Built Heritage*, 70/2015, 81–99.

- Renoveringsraseriet. (u.å.). *Fönsterbyte – Allt du behöver veta*.
<https://renoveringsraseriet.se/fonsterbyte/>
- Riksantikvarieämbetet. (2023). *Räkna med kulturarvet [Elektronisk resurs] hållbarhet och klimat*. Stockholm: Riksantikvarieämbetet. <http://raa.diva-portal.org/smash/get/diva2:1739565/FULLTEXT01.pdf>
- Robertsson, S. (2002). *Fem pelare: en vägledning för god byggnadsvård*. ([Ny utg.]). Stockholm: Riksantikvarieämbetet.
- Shiple, R. (2000) Heritage Designation and Property Values: is there an effect?, *International Journal of Heritage Studies*, 6:1, 83-100, DOI: [10.1080/135272500363760](https://doi.org/10.1080/135272500363760)
- Sjödin Bergqvist, J., & Gunnarsson, J. (2022, 26 september). Del 5 (Säsong 8, avsnitt 5). [TV-program avsnitt]. *Det sitter i väggarna*. Sveriges Television AB (SVT).
- Sjödin Bergqvist, J., & Gunnarsson, J. (2022, 5 september). Del 3 (Säsong 8, avsnitt 3). [TV-program avsnitt]. *Det sitter i väggarna*. Sveriges Television AB (SVT).
- Sjödin Bergqvist, J., & Gunnarsson, J. (2022, 29 augusti). Del 2 (Säsong 8, avsnitt 2). [TV-programavsnitt]. *Det sitter i väggarna*. Sveriges Television AB (SVT).
- Skatteverket. (2005). *Rättslig vägledning*.
<https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/28351.html>
- Skogberg, A.[@renoveringsraseriet].(2023, 3 maj). Nyligen passerade jag den här synen i Sundbyberg: delar av ett inte särskilt gammalt badrum.[Bild] Instagram.
<https://www.instagram.com/p/CrxBXtHoNLb/>
- Sohl Stjernberg, M. (2019). Arkitektupproret – fem år av hänfulla nätcommentarer. *Arkitekten*. <https://arkitekten.se/nyheter/arkitekturupproret-fem-ar-av-hanfulla-natcommentarer/>
- Stockholms centrum för forskning om offentlig sektor SCORE. (2023). *Standardhöjning eller underhåll? Deltagande och hållbarhet i renoveringar av hyresbostäder*.
https://www.score.su.se/polopoly_fs/1.647667.1676621590!/menu/standard/file/Scorerapport%202023_1.pdf
- Svensson, P. (2019). *Diskursanalys*. (Upplaga 1). Lund: Studentlitteratur.
- Thurén, T. (2007). *Vetenskapsteori för nybörjare*. (2., [omarb.] uppl.) Stockholm: Liber.
- Truelsen, A. (2023, 8 mars). Paret gav slitna våningen nytt liv: ”Var i förfärligt skick”. *Leva & Bo*.<https://www.expressen.se/leva-och-bo/hemma-hos-5/dromhem/paret-gav-slitna-vaningen-nytt-liv-var-i-forfarligt-skick/>

- Uddhammar, A. (2015). *Bostadsrätternas fasta inredning-Ett kulturarv i Stockholms innerstad med exempel från Vasastan*. [Kandidatuppsats, Göteborgs universitet]. Gothenburg University Publication Electronic Archive. https://gupea.ub.gu.se/bitstream/handle/2077/40841/gupea_2077_40841_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- UNDP. (u,å). *Om Globala Målen*. hämtad 2023-05-18 från <https://www.globalamalen.se/>
- Weman, M., & Liljeroth, J. (2023, 3 april). Del 10 (säsong 10, avsnitt 10). [TV- program avsnitt]. *Husdrömmar*. Sveriges Television AB (SVT).
- Werner, I. B. (2000). *Spelar kvalitet någon roll för priset?: en studie av bostadsrättsköp i Storstockholm*. [Masteruppsats, Kungliga Tekniska Högskolan]. Digitala Vetenskapliga Arkivet. <http://kth.diva-portal.org/smash/get/diva2:491078/FULLTEXT01.pdf?fbclid=IwAR0Az-E-DuIGUeamK9aN5M3AugF6ouuCCs2Ky2UqfoeZv8YDqS88GvVhiCk>

